Sirkulærøkonomi i Oslo kommune: Forbruk og varehandel

De store klima- og miljøutfordringene vi står overfor viser behovet for en radikal omstilling av vår økonomi (IPBES, 2019; IPCC 2019). I dag brukes det globalt mer enn 100 milliarder tonn med mineraler, metaller, fossilt brennstoff og biologisk masse hvert år, og 70% av de globale klimautslippene kan knyttes til bearbeidelse og bruk av materialer (Circle Economy 2025). Sirkulærøkonomi er foreslått som løsning for å dreie økonomien bort fra lineære verdikjeder basert på bruk og kast, mot et sirkulært system for produksjon og forbruk som forebygger avfall gjennom mer effektiv, langsom og redusert bruk av ressurser.[1] Dette er en massiv utfordring, da verdens økonomi kun er under 7% sirkulær i dag (Circle Economy 2025).

Norge er det femte verste landet i verden når det gjelder materielt fotavtrykk og på 12. plass når det gjelder størrelse på klimafotavtrykket (SDI 2023; Hickel, 2020). Estimeringer finner at Norges økonomi ligger på kun 2,4 % sirkularitet (Circle Economy 2022). Samtidig står sirkulærøkonomi høyt på den politiske agendaen, både på nasjonalt og lokalt nivå. Norge fikk sin egen strategi for en grønn sirkulær økonomi i 2021 (Departementene 2021) og har siden det utviklet både en handlingsplan (KLD og NFD 2024) og et nasjonalt samfunnsoppdrag for sirkulærøkonomi.[2] Det nasjonale nivået legger føringer for arbeidet med sirkulærøkonomi, men den overordnede retningen for sirkulærøkonomi må likevel i stor grad iverksettes og testes ut på lokalt nivå. I den nasjonale strategien trekkes norske kommuner som sentrale aktører innenfor sirkulærøkonomien (Departementene 2021), og mange kommuner arbeider med å oversette sirkularitet til lokale forhold og eksisterende arbeidsformer.

I 2024 fikk Oslo kommune utarbeidet en temaplan for sirkulærøkonomi og er i ferd med å gjennomføre denne i kommunes virksomheter. I temaplanen deles dette arbeidet inn i fire satsningsområder: Forbruk og varehandel; Avfall og energi; Bygg, anlegg og infrastruktur; Innovasjonsdistrikter og samarbeid.[3] Dette sommerprosjektet vil fokusere på hvordan Oslo kommune jobber med å institusjonalisere arbeidet med sirkulærøkonomi innenfor satsningsområdet forbruk og varehandel, der de fleste av kommunens virkemidler er rettet mot reduksjon av forbruk innenfor egen organisasjon og gjennom egne avtaler med næringslivet.

Mål

Sommerprosjektet er et samarbeid mellom forskere på Senter for Global Bærekraft ved Universitetet i Oslo og Klimaetaten i Oslo kommune, som del av forskningssenteret Include. Prosjektet ønsker å knytte til seg 2-3 masterstudenter som gjennom dokumentstudier, kvalitative intervju og arbeid med utslippskalkulasjoner skal undersøke hvordan sirkulærøkonomi oversettes til konkrete planer, virkemidler, strategier innenfor området forbruk og varehandel i Oslo kommune, og hvordan dette krever nye samarbeidsformer, prosedyrer og kalkulasjoner. Studentene vil også undersøke hvordan utslippskalkulasjoner koblet til faktureringsdata kan brukes for å analysere og endre forbruk og varehandel i egen organisasjon, og identifisere tiltak som har potensiale for å gjøre kommunens drift mer sirkulær.

Studentene vil ha som oppgave å:

1. Kartlegge hvordan sirkulærøkonomi forstås og operasjonaliseres i kommunale planer, virkemidler og strategidokumenter innenfor området forbruk og varehandel.

---

[1] The Circular Economy | Definition & Model Explained | Ellen MacArthur Foundation
[2] Samfunnsoppdraget for sirkulær økonomi - regjeringen.no
[3] Faggrunnlag for temaplanen

2. Gjøre et utvalg kvalitative intervju med ansatte i sentrale virksomheter i Oslo kommune for å forstå hvordan sirkulærøkonomi forstås og operasjonaliseres i konkrete arbeidsoppgaver, prosedyrer, og samarbeidsformer innenfor området forbruk og varehandel, samt hvilke utfordringer som oppstår i dette arbeidet.
3. Undersøke, klassifisere og kvalitetssikre kommunens virkemiddel for rapportering av utslipp knyttet til forbruk og varehandel gjennom Scope-3-kalkulasjoner som kobler utslippskalkulasjoner til faktureringsdata.
4. Basert på oppgavene over, identifisere tiltak i nye varegrupper eller tjenester som har potensiale for å gjøre kommunens drift mer sirkulær.
5. Skrive en rapport som oppsummerer forskningsfunn.

Arbeidsforhold og veiledning

Studentene vil få tilbud om kontorplass ved Senter for global bærekraft (GLOBE) og vil bli veiledet av Ulrikke Wethal, forskere ved senteret. Klimaetaten i Oslo kommune vil i tillegg veilede og assistere studentene i å få tilgang til relevante dokumenter, rekruttere informanter og få tilgang til Scope-3-kalkulasjoner. Prosjektet vil rekruttere bredt fra UiOs masterstudenter, men vil trolig være av særlig interesse for studenter ved Senter for Global Bærekraft, statsvitenskap, sosiologi, organisasjonsstudier, samfunnsgeografi, og antropologi. Vi ønsker å rekruttere 2-3 masterstudenter som utfører sommerprosjektet i fellesskap, for perioden begynnelsen av juni til medio august 2026.

Referanser:

Circle Economy (2025) The Circularity Gap Report 2025. A circular economy to live within the safe limits of the planet. CGR 2025

Circle Economy (2020) The Circularity Gap Report Norway. Norway - Circularity Gap Reporting Initiative

Departementene (2021) Nasjonal strategi for ein grøn, sirkulær økonomi. Nasjonal strategi for ein grøn, sirkulær økonomi

IPBES (2019). *Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*, ipbes_global_assessment_report_summary_for_policymakers (1).pdf

IPCC (2019) Special report on Climate Change and Land. Special Report on Climate Change and Land — IPCC site

KLD og NFD (2024) Handlingsplan for en sirkulær økonomi 2024-2025. Handlingsplan for en sirkulær økonomi 2024-2025

Hickel, J. (2020a). The sustainable development index: Measuring the ecological efficiency of human development in the anthropocene. *Ecological Economics*, *167*, 106331.

SDI (2023). Sustainable Development Index, SUSTAINABLE DEVELOPMENT INDEX , lastet ned 21.05.23.